

21.05.2014

Kj/20

§ 210

Sj / Den av ledamoten Yrjö Hakanen väckta motionen om namn och övriga historiska uppgifter i anslutning till de rödas gravplats på Sandhamn

HEL 2013-014522 T 00 00 03

Beslut

På förslag av ordföranden beslutade stadsfullmäktige bordlägga ärendet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Leena Mickwitz, stadssekreterare, telefon: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Beslutsförslag

Stadsfullmäktige beslutar anse den av ledamoten Yrjö Hakanen väckta motionen vara slutligt behandlad.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Yrjö Hakanen och 54 andra ledamöter föreslår att staden ska vidta åtgärder för att i anslutning till gravplatsen för dem som avled på fånglägret för de röda på Sandhamn och begravdes där lägga ut namnen på de avlidna och övriga uppgifter om fånglägrens historia. Samtidigt föreslår ledamöterna att staden ska utreda möjligheten att presentera fånglägrens historia på händelseplatserna till exempel med hjälp av den moderna informationsteknologin.

Stadsstyrelsen hänvisar till utlåtandet från direktionen för stadsmuseet i vilket man bland annat konstaterar att året 2018 är den rätta tidpunkten att ur olika synvinklar lyfta fram inbördeskrigets händelser. Helsingfors stadsmuseum kommer då att bygga en utställning med namnet Helsingfors 1918. Att presentera krigets händelseplatser med hjälp av mobil teknik skulle bra stödja stadsmuseets utställning och lyfta fram texter och annat material om de olika platserna. Speciellt nyttigt skulle det vara att berätta om Sandhamns gravplats genom ny teknologi eftersom gravplatsen ligger i ett militärområde. Direktionen konstaterar dock samtidigt att stadsmuseet inte har själv några resurser att sammanställa en dylik helhet som bygger på mobil teknologi.

Direktionen anser ytterligare att när det fråga om att komma ihåg en av de viktigaste faserna i Finlands historia ska arrangemangen vara så

21.05.2014

Kj/20

bredbasiga som möjligt. Stadsmuseet ska naturligtvis delta i arrangemangen. Stadsmuseet ordnar redan i vår en tillställning där eventuella samarbetspartner kan diskutera om sina planer inför året 2018 och kartlägga samarbetsmöjligheterna. Målet för det i god tid inledda samarbetet är att tillsammans komma överens om hur de olika aktörernas resurser kan tas i bruk på ett så mångsidigt sätt som möjligt efter gemensamma överläggningar. Genom samarbete kan man också komma på nya möjligheter att utnyttja den moderna informationsteknologin, med vilken historisk information om fånglägret för de röda och dem som har begravts i massgraven kan läggas ut i anslutning till de rödas gravplats på Sandhamn.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Leena Mickwitz, stadssekreterare, telefon: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Valtuutettu Yrjö Hakasen aloite
- 2 Valtuutettu Yrjö Hakasen aloite (allekirjoitettu)

Tiedoksi: Muutoksenhakukielto, valmistelu

Kaupunginkanslia

Beslutshistoria

Stadsfullmäktige 07.05.2014 § 186

HEL 2013-014522 T 00 00 03

Beslut

På förslag av ordföranden beslutade stadsfullmäktige bordlägga ärendet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Leena Mickwitz, stadssekreterare, telefon: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Kaupunginhallitus 22.04.2014 § 467

HEL 2013-014522 T 00 00 03

21.05.2014

Kj/20

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Yrjö Hakasen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

vs. kaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Leena Mickwitz, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi

Kaupunginmuseon johtokunta 21.01.2014 § 4

HEL 2013-014522 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginmuseon johtokunta päätti esitti lausuntonaan seuraavaa:

Kaupunginvaltuutettu Yrjö Hakasen ja 44 muun kaupunginvaltuutetun 11.5.2005 tekemän aloitteen seurauksena Santahaminan joukkohaudan historiaa on viime vuosina selvitetty ja asiasta tullaan saamaan uutta tutkittua tietoa näillä näkymin vuoden 2014 aikana. Kaupungin historiatoimikunta julkaisee Jarmo Niemisen toimittaman Helsingin sotasurmat 1914-22 –teoksen, joka sisältää lukuisia tutkimusartikkeleita kriisivuosista sekä matrikkelin kuolleista. Jo vuosina 1998-2003 valtioneuvoston kanslian yhteydessä toimi tutkimushanke Suomen sotasurmat 1914–22. Sen tehtävänä oli tutkia ensimmäisessä maailmansodassa, vuoden 1918 sodassa ja heimosodassa surmansa saaneita suomalaisia ja vastaavissa sotaoloissa Suomessa menehtyneitä ulkomaalaisia. Tarkoituksena oli myös lopullisesti purkaa erityisesti vuoden 1918 sodan synnyttämä kansallinen trauma. Näiden projektien tutkimustuloksien perusteella myös sisällissodassa kuolleiden kohtalot Helsingin osalta ovat tarkentuneet ja tarkentumassa.

Santahaminan joukkohauta on Helsingin ja Suomen sisällissodan suurimpia joukkohautoja. Arviot haudassa lepäävien lukumääristä vaihtelevat 1000 ja 3500 välillä. Joukkohaudan luo pystytettiin Uno F. Inkisen suunnittelema punagraniittinen muistomerkki vuonna 1949. Sitä on hoidettu lähinnä Entiset Punakaartilaiset ry:n, SKP:n Helsingin piirijärjestön ja Helsingin Vasemmistoliiton varoilla. Helsingin kaupungin rakennusviraston katu- ja puisto-osasto on pitänyt huolta muistomerkin

ympäristöstä. Alueen merkittävyydestä ja kiinnostavuudesta kertoo se, että joukkohaudan ja muistomerkin hoidosta ja muistopaikan esiin tuomisesta on 2000-luvun kuluessakin tehty erilaisia aloitteita. Myös Santahaminan tulevaisuutta pohtinut Santahamina-työryhmä on raportissaan vuonna 2008 todennut, että Santahaminassa olevien kulttuurihistoriallisten ja luonto- ja rakennustaiteellisten arvojen sekä kulttuurihistoriallisten kerrostumien säilyttäminen, hoito, tunnettavuuden lisääminen sekä tutustumisedellytysten parantaminen on todellinen kulttuuriteko. Johtokunta voi yhtyä tähän näkemykseen ja katsoo, että Helsingin kaupungin tulee osaltaan olla mukana tässä työssä.

Sisällissotaan liittyvää tutkittua aineistoa on jo runsaasti saatavilla ja kokonaisuus täydentyy koko ajan. Johtokunta katsoo, että tämän tutkitun, Helsinginkin menneisyyttä valottavan tiedon jakaminen on tärkeää. Myös Santahaminan joukkohaudan historian selvittäminen ja muistaminen on merkittävä osa kaupunkimme historiallista perintöä. Aloitteen mukainen hanke on siten kannatettava, samoin kuin siinä esitetty uusien informaatio- ja julkaisuteknologioiden soveltaminen niin tietosisällön laajuuden kuin tiedon mahdollisimman laajan saavutettavuuden vuoksi. Erityisesti Santahaminan tietoja esiteltäessä esimerkiksi uusien mobiiliteknologioiden hyödyntäminen olisi tarpeen, koska hautapaikka sijaitsee sotilasalueella.

Vuonna 2018 tulee kuluneeksi 100 vuotta kansakunnan jakaneesta ja traumatisoineesta sisällissodasta. Se on oikea hetki nostaa esille sodan tapahtumat eri näkökulmista katsottuna. Tätä ajatellen nyt on myös tilaisuus pohtia, miten kaupunkilaisille voidaan esitti mielekkäällä tavalla tietoa vuoden 1918 tapahtumista. Helsingin kaupunginmuseo tulee toteuttamaan näyttelyn Helsinki 1918. Sodan tapahtumapaikkojen esittely mobiiliteknologiaa hyödyntäen ja Santahaminan joukkohauta mukaan lukien olisi hyvin näyttelyä tukeva ja sen sisältöä laajentava, monipuolinen tapa tuoda esiin paikkoihin liittyvää tietoa, tekstejä, valokuvia ja jopa liikkuvaa kuvaa. Tämä teknologia mahdollistaa myös kansalaisten omien kommenttien ja tietojen lisäämisen osaksi aineistoa. Mikäli tällainen sisällissodan tapahtumapaikoista kertova tietopaketti nähdään tarpeelliseksi, vaatii se mahdollistuaakseen ja onnistuakseen rahoitusta ja henkilöstöresursseja niin verkkosisällön tuottamiseen kuin sen tekniseen toteutukseen. Nykyresurssein Helsingin kaupunginmuseolla ei näyttelyprojektin rinnalla ole mahdollisuutta koota ja työstää tällaista mobiiliteknologian erityisosaamista vaativaa kokonaisuutta. Muutoinkin Suomen historian yhden merkittävimmän vaiheen merkkivuoden hankkeiden ja tapahtumien järjestämisen tulee pohjautua mahdollisimman laajapohjaiseen yhteistyöhön, jossa Helsingin kaupunginmuseon tuki tulee olla mukana. Johtokunta toivoo, että Helsingin osalta sisällissotaan liittyvän aineiston kokoaminen ja julkaisutyö voisi

21.05.2014

Kj/20

muodostua useita eri tahoja yhteen kokoavaksi Suomen itsenäisyyden merkivuosien hankkeeksi ja eheyttäväksi yhteisponnistukseksi, joka suuntaa tulevaan.

Esittelijä

museonjohtaja
Tiina Merisalo

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: +358931036501
anne.salminen(a)hel.fi